

novičke

oktober 2001

Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje - POKI * Kakovost načrtovanja in izpeljave izobraževanja brezposelnih	3-7	DOMAČE NOVIČKE
Letošnji praznik učenja je skoraj že za nami	8-10	TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2001
Odrasli in učenje tujih jezikov * Italijanščina – drugi jezik na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre	11-14	EVROPSKO LETO JEZIKOV
Študijski obisk na Cipru	15-16	S POTI
Znanje v sodobnem času	17-18	KOTIČEK JE VAŠ
Vabilo na delavnice * Vabilo na spopolnjevanje	19-20	PRIPRAVLJAMO/ PRIPRAVLJAJO
Z LERN-om do novega znanja in izkušenj	21	PONUJAMO/PONUJAJO VAM
	22	NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimoboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novice v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novice s knjižnega trga;
- novice iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.

Prejemnikom Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.

Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.

Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega središča, in Nevenka Kocijančič, urednica.

Oblikovanje: Lina design

Prelom: Solos d.o.o.

Tisk: Tiskarna Štok

Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 01 5842 560, faks: 01 5245 881, internet: www.acs.si, el. naslov: nevenka.kocijancic@acs.si

Novičke lahko preberete tudi na internetu: www.acs.si/novicke

ISSN 1408-6484. Naklada 2.850 izvodov

DOMAČE NOVIČKE

Izbor srednjih šol, ki sodelujejo v projektu **Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje – POKI**

Marca 2001 so udeleženci posveta Kakovost srednješolskega izobraževanja odraslih obravnavali in sprejeli nekatere dopolnitve modela za samoevalvacijo izobraževanja odraslih na srednji šoli. V okviru razvojnega projekta Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje – POKI smo pred naslednjo pomembno fazo. V mesecu juniju so bile namreč na podlagi javnega razpisa Ministrstva za šolstvo, znanost in šport za sofinanciranje izobraževanja odraslih v letu 2001/2002 izbrane štiri srednje šole, ki bodo sodelovale pri dograjevanju in vpeljevanju modela za samoevalvacijo. Pogoje za sodelovanje v projektu so izpolnjevale naslednje srednje šole:

- Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije, Ljubljana
- Srednja trgovska šola, Ljubljana
- Srednješolski center Rudolf Maister, Kamnik
- Srednja agroživilska šola, Ljubljana.

Z aktivnim sodelovanjem med razvojno projektno skupino Andragoškega centra Slovenije in projektnimi razvojnimi skupinami, ki jih bodo oblikovale posamezne šole, želimo doseči naslednje cilje:

- S pomočjo projektnih skupin na šolah in upoštevajoč potrebe prakse izobraževanja odraslih želimo dograditi model Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje - POKI za namene njegove uporabe v srednjih šolah, ki izvajajo izobraževanje odraslih.
- Na podlagi skupno dogovorjenih temeljnih izhodišč in ciljev projekta bo vsaka šola v ciklusu “enega kroga kakovosti” (šol. l. 2001/2002) oblikovala lasten model zagotavljanja in razvoja kakovosti izobraževanja odraslih.
- Upoštevajoč izkušnje, ki si jih bodo posamezne šole pridobile pri oblikovanju lastnih modelov kakovosti, bomo ob koncu oblikovali (splošni) model POKI. V naslednjem “krogu kakovosti” (šol. l. 2002/2003) ga bomo ponudili tudi drugim srednjim šolam, ki izobražujejo odrasle in ki bodo želele z njegovo pomočjo preveriti lastno kakovost ter tudi na ta način graditi lastni razvoj.

O nadaljnem poteku projekta Ponudimo odraslim kakovostno izobraževanje - POKI bomo vse, ki vas področje kakovosti v izobraževanju odraslih zanima, sproti obveščali v Novičkah in na naših spletnih straneh. Morebitna vprašanja v zvezi s področjem kakovosti v izobraževanju odraslih in projektom POKI, pa lahko pošljete na naslov: tanja.mozina@acs.si.

Tanja Možina, ACS

Program 5000

Kakovost načrtovanja in izpeljave izobraževanja brezposelnih

Uvodni pogovor z udeleženci ob vstopu v izobraževanje

Bralce Novičk smo v zadnjih mesecih že seznanjali z rezultati evalvacije Programa 5000¹, ki smo jo po naročilu Zavoda RS za zaposlovanje naredili v Andragoškem centru Slovenije. Tokrat vam v dveh nadaljevanjih predstavljamo rezultate, ki govorijo o kakovosti nekaterih ključnih procesov načrtovanja izpeljave izobraževanja brezposelnih v izvajalskih organizacijah. Dobljeni podatki kažejo, kakšno je bilo začetno delo z udeleženci v izobraževalnih organizacijah. Pri tem smo podrobneje analizirali uporabo instrumenta “uvodni pogovor”, saj v andragoški stroki vedno znova poudarjamo, da je od kakovosti izpeljave le-tega odvisna tudi kakovost načrtovanja izvedbenega kurikuluma in oblikovanja individualnih izobraževalnih poti za posamezne udeležence.

V tokratni številki bomo tako prikazali odgovore na naslednja vprašanja:

- Ali so izobraževalne organizacije opravile uvodni pogovor s posameznim udeležencem izobraževanja?
- Ali obstajajo pomembne razlike pri opravljanju uvodnega pogovora med različnimi vrstami izobraževalnih organizacij (srednje šole, ljudske univerze, zasebne izobraževalne organizacije)?

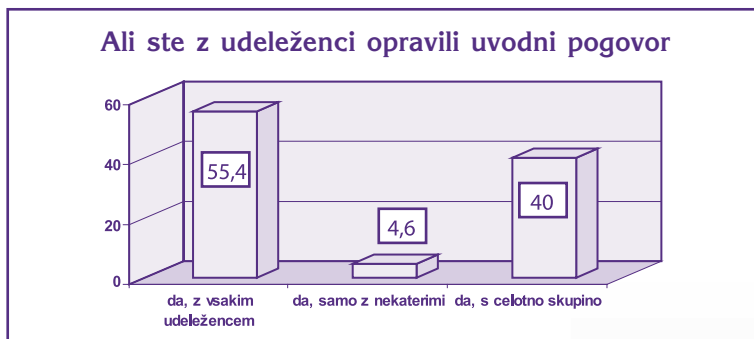
¹ Vsi podatki, ki jih prikazujemo, so podrobneje prikazani in interpretirani v faznem poročilu: Evalvacija srednješolskega formalnega izobraževanja brezposelnih - Program 5000, Andragoški center Slovenije, Ljubljana, januar 2001.

- Ali obstajajo pomembne razlike pri opravljanju uvodnega pogovora glede na tip organiziranosti srednje šole (SŠ s posebno organizacijsko enoto za izobraževanje odraslih, SŠ brez organizacijske enote za izobraževanje odraslih)?

Začetno delo z udeležencem v izobraževalni organizaciji

Kot smo že zapisali, predstavlja uvodni pogovor enega temeljnih kazalnikov kakovosti začetnega dela z udeleženci v izobraževalni organizaciji. V poklicnem in strokovnem srednješolskem izobraževanju odraslih so uvodni pogovor predvidela tudi Navodila za prilagajanje izobraževalnih programov odraslim udeležencem izobraževanja², v katerih je zapisano: "Pred vključitvijo v izobraževanje se opravi z udeležencem izobraževanja obvezno uvodni pogovor, s katerim se ugotovijo predhodno znanje in izkušnje, pa tudi najprimernejše prilagoditve, ki so potrebne za njegovo uspešno izobraževanje."

O tem, ali so v izobraževalni organizaciji opravili uvodni pogovor z brezposelnimi, smo najprej vprašali vodje izobraževanja odraslih.

Uvodni pogovor - vodje izobraževanja odraslih, leto 1999/2000

Vir: Raziskovalno poročilo Evalvacija programa 5000, ACS 2000.

Slika kaže, da so v malo več kot polovici izobraževalnih organizacij uvodni pogovor opravili s posameznim udeležencem, v malo manj kot polovici s celotno skupino. Samo v treh primerih smo zasledili, da uvodni pogovor opravijo le z nekaterimi posamezniki.

² Uradni list, št. 80-403/4/1998

Zanimalo nas je tudi, ali so v tem kakšne razlike med različnimi vrstami izobraževalnih organizacij. Primerjava je pokazala, da je uvodni pogovor s posameznim udeležencem opravilo 12 ljudskih univerz oz. 70% vseh, ki so bile vključene v Program 5000, 19 srednjih šol, kar predstavlja le malo manj kot polovico (46%) vseh sodelujočih srednjih šol, ter 5 zasebnih izobraževalnih organizacij (55% vseh vključenih). Razloge za kar precej različne odgovore vodij v srednjih šolah in na ljudskih univerzah lahko iščemo predvsem v dwojem: prvič, nekatere ljudske univerze v zadnjem desetletju intenzivno razvijajo svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih, v katero sodijo tudi postopki, kot je uvodni pogovor, drugič, kadrovska sestava enih in drugih izobraževalnih organizacij je različna. Pri tem mislimo predvsem vlogo vodje izobraževanja odraslih. Vemo namreč, da v polovici srednjih šol to delovno mesto ni sistemizirano, zato je vprašanje, ali je bilo ob tako množičnem vpisu, kakršnemu smo bili priče v prvih izpeljavah Programa 5000, na srednjih šolah sploh mogoče opraviti uvodni pogovor z vsakim udeležencem. Iz tega zornega kota nas je zato še zanimalo, ali so pomembne razlike v postopkih opravljanja uvodnega pogovora med tistimi srednjimi šolami, ki imajo enoto za izobraževanje odraslih (s tem tudi vodjo izobraževanja odraslih), in tistimi, ki takšne enote nimajo.

Ali ste z udeleženci pred ali ob začetku izobraževanja opravili uvodni pogovor?	Tip organiziranosti srednje šole				Skupaj	
	Šola s posebno enoto za IO		Šola brez posebne enote za IO		N	%
	N	%	N	%	N	%
Da, z vsakim udeležencem.	22	81,5	14	36,8	36	55,4
Da, samo z nekaterimi.	0	0	3	7,9	3	4,6
Da, s celotno skupino.	5	18,5	21	55,3	26	40,0
Uvodnega pogovora nismo opravili.	0	0	0	0	0	0
Skupaj	27	100	38	100	65	100

Uvodni pogovor glede na tip organiziranosti srednjih šol - vodje izobraževanja odraslih, leto 1999/2000

Vir: Raziskovalno poročilo Evalvacija programa 5000, ACS 2000.

Podatki kažejo, da so uvodni pogovor s posameznim udeležencem večkrat opravile srednje šole s posebno enoto za izobraževanje odraslih kakor tiste, ki takšne enote nimajo. Te so uvodni pogovor večkrat opravile s celotno skupino. Gre za pomemben podatek, ki ga bo treba v prihodnje podrobneje razčleniti predvsem glede na možnosti, ki jih imajo izobraževal-

ne organizacije za kakovostno delo z udeleženci ob vstopu v program, kaže pa se predvsem v zadostni kadrovski zasedbi in poznavanju postopkov dela z odraslimi udeleženci ob vpisu v izobraževanje.

Po teh osnovnih ugotovitvah o načinu opravljanja uvodnega pogovora z udeleženci v prvih izpeljavah Programa 5000 se bomo v naslednji številki Novičk nekoliko bolj poglobili v sâmo kakovost opravljanja uvodnih pogovorov, in sicer nas bodo zanimali predvsem odgovori na vprašanja o tem: katero osebje je v izobraževalnih organizacijah opravljal uvodni pogovor, kakšne so bile vsebine uvodnih pogovorov, katere so bile najpogostejše težave udeležencev ob vstopu v izobraževanje, ki so jih pokazali uvodni pogovori.

Tanja Možina, ACS

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2001

Urejam o vtise

Letošnji praznik učenja je skoraj že za nami

V času, ko nastaja ta članek, Teden vseživljenjskega učenja še teče, vendar lahko z gotovostjo trdimo, da je tudi njegova šesta izpeljava več kot uspela. Tokrat je svoja vrata slovenski javnosti odprlo blizu 550 prijavljenih izvajalcev, med njimi so bila najštevilčnejša društva z najrazličnejših področij delovanja: likovno ustvarjanje, fotografija, čebelarstvo, gasilstvo, zaščita in varstvo naravne in kulturne dediščine, turizem, taborništvo, šport, razvoj podeželja, zdrav način življenja in boj proti odvisnostim, pomoč bolnikom in umirajočim ter še nekateri. Po množičnosti društvom sledijo ljudske univerze in zasebne izobraževalne organizacije, vrtci, osnovne in srednje šole, knjižnice, univerze za tretje življenjsko obdobje, študijski krožki, borze znanja, svetovalni centri, samostojni podjetniki in mnoge druge ustanove, skupine in posamezniki. Ko bomo v postopku vrednotenja letošnjega Tedna znanim izvajalcem prišteli še medije, ki so na državni in krajevni ravni sodelovali z najrazličnejšimi medijskimi dogodki, se bo število izvajalcev še izdatno povečalo.

Prireditelji Tedna so s svojimi blizu 2.500 dogodki povabili javnost v šolske klopi, računalniške, glasbene, likovne delavnice, na predavanja in na razstave, na omizja, športna tekmovanja ali na izlet, na spletne strani in v trgovske centre, na gledališke in glasbene predstave, na ogled kmetij in na pokušine, na klepet v tujih jezikih, na brezplačna testiranja znanj, na razprodaje knjig, koncerte, otvoritvene slovesnosti in zaključne prireditve. Utrip Tedna je bilo mogoče začutiti v 86 slovenskih občinah - v dvanajstih je na različne načine dejavno sodelovala tudi občinska uprava. Podpora je segala od moralne do finančne, v Dravogradu, na Jesenicah in v Škofji Loki je občina prevzela vlogo koordinatorja, v Mariboru pa je mestna občina koordinatorja imenovala in ju vseskozi podpirala. Nasploh je koordiniran pristop v večini slovenskih regij povzročil, da se je poslanstvo TVU udejanjalo v še večji meri kot doslej, zato bomo nastajanje mreže koordinatorjev v prihodnje še bolj spodbujali, jasneje dorekli njeno vlogo in pristojnosti. Ne gre pa prezreti izvajalcev TVU, ki so se vključevali samostojno - eni veliki in močni, z bogatim programom prireditev, drugi majhni in s preprosto željo, da stopijo iz anonimnosti in v okviru Tedna pokažejo, kaj počnejo in kaj lahko ponudijo uka in ustvarjalnosti željnimi. Še zlasti za slednje je pomembno, da se na njihov trud odzove vsaj nekaj obiskovalcev, kar kaže na izjemen pomen promocije TVU, ki je ne more biti dovolj - pa najsi jo izvajajo prireditelji sami ali za to usposobljeni strokovnjaki, predstavniki medijev. Veliko zaleže tudi dober glas, ki se širi med prijatelji in znanci, nepogrešljivo je promocijsko

gradivo. Primerke gradiv, ki so nastala na prizoriščih TVU po Sloveniji, smo letos zbrali in razstavili ob slovesnem odprtju na državni ravni, kasneje pa v Andragoškem centru. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem, ki ste nam ga dostavili in tako omogočili, da so obiskovalci razstave zaznali pestrost dogajanja po Sloveniji.

O količinskih in kakovostnih parametrih Tedna pa tudi o kritičnih mnenjih sodelujočih bo napisanega veliko več v Poročilu in analizi TVU 2001; izšla bosta v TVU-Novičkah 3/2001, decembra letos. Korektnost našega vrednotenja je v celoti odvisna od informacij, ki jih prejmemo z anketami izvajalcev TVU 2001. Vprašalnike smo razposlali še pred uradnim začetkom Tedna, na voljo so tudi na spletnih straneh TVU, opcija V žarišču. **Rok za oddajo anket je 5. november.** Tako bodo na papir preleteli sveži vtisi, mi pa bomo imeli dovolj časa za temeljito analizo informacij. Zelo veseli bomo tudi kakršnih koli drugih odzivov na TVU 2001. Izrazite jih lahko v TVU-Razpravljalnici (tvu.acs.si/razprava ali www.acs.si/tvu/razprava) ali pa napišete članek, ki ga bomo z veseljem objavili v Novičkah ali TVU-Novičkah.

Naj namenimo še nekaj besed osrednjima prireditvama Andragoškega centra: slovesnemu odprtju TVU 2001 in 5. andragoškem kolokviju. Odprtje Tedna na državni ravni je vsako leto priložnost za slovesen nagovor in izraz podpore direktorice Andragoškega centra in pomembnih predstavnikov javnega življenja prijateljem TVU - ne le tistim, ki so se zbrali v dvorani, temveč tudi onim, ki so bili z nami v mislih, a so imeli polne roke dela z organiziranjem lastnih prireditev ali z drugimi obveznostmi. Tudi letošnje odprtje so popestrile izjemne življenjske zgodbe štirinajstih dobitnikov priznanj ACS za leto 2001. Običajnim razlogom za praznovanje se je pridružila še deseta obletnica delovanja Andragoškega centra. Slednji je v svoji poslanici namenil pozornost in priznanje tudi predsednik vlade, dr. Janez Drnovšek, s svojim govorom pa jo je počastil tudi dr. Ekkehard Nuisl von Rein, direktor Nemškega inštituta za izobraževanje odraslih.

Na tradicionalnem, petem andragoškem kolokviju se je zbralo 40 udeležencev. Po plenarnem delu so mnogi živahno razpravljali na temo: Izobraževanje odraslih in spreminjajoča se narava dela. Osrednji strokovni dogodek Andragoškega centra v TVU je bil tako ponovno priložnost za izpostavljanje aktualnih problemov, njihovo reševanje pa je nakazovala pisana paleta strokovnjakov.

Oba dogodka bosta predstavljena na spletnih straneh ACS in TVU, v naslednjih Novičkah, TVU-Novičkah in še kje. Na tem mestu se želimo predvsem zahvaliti vsem, ki ste praznovali z nami in na različne načine potrjevali našo skupno zavezanost kulturi vseživljenjskega učenja.

Za konec še beseda o dometu Tedna vseživljenjskega učenja. V anketah velikokrat preberemo misel o tem, da je škoda, ker je Teden le enkrat na leto, in zakaj vendar ni vseživljenjskega učenju posvečen cel mesec ali kar celo leto. V tolažbo tistim, ki tako razmišljate, je lahko seznam prireditev zunaj uradnega termina TVU (glej spletni koledar TVU, opcija Posebnosti, podopcija Zunaj termina ali neposredno na naslovu tvu.acs.si/koledar/zunaj_termina/), v spodbudo vsem pa misel, da so prireditve tretjega tedna v oktobru le vrhunec plodnega in radostnega delovanja, ki lahko - in celo mora - trajati vse leto, kaj vse leto, vse življenje!

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

EVROPSKO LETO JEZIKOV

Pristop k programiranju jezikovnih programov Odrasli in učenje tujih jezikov

Učenje tujih jezikov predstavlja danes eno najbolj razvejanih področij izobraževanja, ki zajema vsa življenjska obdobja. Pod vplivom kulturnega, tehnološkega in gospodarskega razvoja ter globalizacije postaja znanje tujih jezikov nujnost in ne le prijetna veščina. Potrebe in interesi po znanju tujih jezikov se porajajo tako pri posameznikih, pri delovnih organizacijah in podjetjih, svoje interese pa imata tudi širša skupnost in država pri vključevanju v mednarodne ekonomske in politične tokove. Na kakšen način si bo nekdo pridobil potrebno ali željeno jezikovno znanje, pa je odvisno od virov, ki so na razpolago v okolju, predvsem pa od ponudbe in prožnosti ponudnikov jezikovnega izobraževanja.

Cilji jezikovnega izobraževanja so vedno bolj individualni, saj potrebe in interesi izhajajo iz zelo različnih okoliščin in situacij, v katerih ljudje potrebujejo znanje tujih jezikov. Predvsem zaposleni odrasli se vedno bolj zavedajo, kakšno jezikovno znanje in sposobnosti želijo pridobiti in s kakšnim namenom. Prav zato so splošni jezikovni programi danes lahko le še okvir, v katerem poteka učenje; v ta okvir pa izobraževalec vpne nove vsebine, ki predstavljajo odgovor na posameznikove lastne potrebe in želje.

Potrebe in interesi odraslega po znanju tujega jezika izhajajo iz konkretnih življenjskih okoliščin, zato se uči s predstavo o tem, kje in kako bo pridobljeno znanje tudi uporabil, in išče potrditev svojega znanja v uporabi. Medtem ko se otroci učijo tujega jezika v prvi vrsti zaradi učenja samega, predvsem skozi igro, in imajo redko pred očmi konkreten cilj, odrasli cilja ne izgubijo izpred oči. Če se učenje jezika preveč oddalji od ciljev, ki so si jih zastavili, lahko motivacija hitro upade, saj v svoji dejavnosti ne bodo več našli prave potrditve in pravega smisla. Načrtovanje jezikovnega izobraževanja zato mora izhajati iz predstav, pričakovanj, potreb in interesov udeležencev. V kolikšni meri jih bo mogoče upoštevati v fazi programiranja vsebin in v kolikšni meri bo izobraževalec program dopolnjeval tudi pozneje, je odvisno od okoliščin, v katerem potekata načrtovanje in izvedba izobraževanja. Nikoli pa nastajanje in izvedba programa ne moreta potekati brez predhodne predstave o tem, kakšne so potrebe, interesi in pričakovanja udeležencev. Na to so v sedemdesetih letih začeli opozarjati avtorji, kot Widdowson, Wilkins, van Ek, Trim, Richterich in drugi. Ob letošnjem Evropskem

letu jezikov lahko z veseljem ugotovimo, da so se njihova prizadevanja v okviru projektov Sveta Evrope uresničila v celovitem sistemu priporočil in pripomočkov, ki omogočajo razumevanje in spodbujanje učenja tujih jezikov. Pri tem je še posebno pomembno dejstvo, da je bil velik del projektov osredotočen prav na odrasle udeležence v jezikovnem izobraževanju in s tem na pomen ugotavljanja potreb in okoliščin, v katerih se odrasli učijo tujih jezikov. Poudarili so, da so pri oblikovanju jezikovnih programov pomembna predvsem naslednja vprašanja (Coste):

- kdo je slušatelj oz. kakšen status, kakšno vlogo in kakšne posebnosti bo imel kot uporabnik tujega jezika,
- kdo bodo njegovi sogovorniki (status, vloga in posebnosti) pri sporazumevanju v tujem jeziku,
- kakšna govorna dejanja bo moral biti sposoben realizirati in v kakšnih situacijah,
- v povezavi s katerimi izkušenjskimi področji bo potekalo jezikovno sporazumevanje in na kakšne pojme se bo nanašalo.

Glede na celoto vseh dejavnikov, ki vplivajo na uspešno učenje določenega tujega jezika in jih je treba upoštevati pri pripravi jezikovnega programa, je jasno, da je programiranje oz. oblikovanje vsebinskega koncepta zelo zahteven in kompleksen proces. Učenje tujega jezika pomeni postopno in sistematično razvijanje sposobnosti slušnega razumevanja, branja, govorjenja in pisanja, pri čemer je treba v povezano celoto združiti tako jezikovne elemente (fonetika, morfologija, sintaksa itd.) kot tudi elemente s področja kulture in civilizacije, pri čemer imajo pomembno vlogo številna področja, povezana z uporabo jezika, npr. psihologija, sociologija, ekonomija, zgodovina itd.

Jezikovno izobraževanje odraslih se danes razvija predvsem v smeri majhnih skupin z natančno, ozko profiliranimi potrebami po znanju tujega jezika, ki zahtevajo hiter in učinkovit odgovor. Pri tem pride sposobnost izobraževalca za programiranje še toliko bolj do izraza, saj mora na podlagi lastnega znanja in izkušenj narediti koncept vsebin in projekcijo poteka izobraževanja: vsebine mora izbrati in preplesti na tak način, da bodo v predvidenem času pripeljale slušatelja do tega, da bo sposoben v konkretnih situacijah pridobljeno znanje dejansko uporabljati.

Največjo težavo pri programiranju jezikovnega izobraževanja predstavlja učno gradivo, saj razvijanje spretnosti razumevanja in izražanja ni mogoče brez besedil, bodisi v pisni obliki ali v obliki zvočnih zapisov. Priprava in izbira učnega gradiva je danes tehnično lažje izvedljiva kot v preteklosti, v vsakem primeru pa zahteva veliko izkušenj, znanja in tudi časa. Zato je razumljivo in smiselno, da mentor za podlago poučevanja izbere učenik ali učno gradivo, ki že obstaja, in ga prilagodi ciljem, ki jih mora s programom doseči.

Nevarnost uporabe učbenika pa je v tem, da mentor podredi cilje programa, ki si ga je zastavil za določeno ciljno skupino, ciljem učbenika, ki so praviloma definirani abstraktno, za širok krog uporabnikov in so pogosto predvsem jezikovne narave. S tem skupino slušateljev sicer pripelje do določenega jezikovnega znanja, lahko pa se zgodi, da zanemari, v kakšni komunikacijski funkciji je bilo razvijanje teh jezikovnih spretnosti.

Druga pomembna smer razvoja jezikovnega izobraževanja sta izobraževanje na daljavo in neformalno pridobivanje znanja tujih jezikov. Sodobna tehnologija in prisotnost različnih medijev danes omogočajo pridobivanje znanja tujega jezika brez neposredne prisotnosti mentorja. Tako izobraževanje pa je lahko uspešno le, če temelji na jasno zastavljenih ciljih in jasnem konceptu vsebin. Programiranje je v takih primerih ključnega pomena, saj mentor s svojim neposrednim delom ne bo mogel vplivati na potek izobraževanja. Vse korake mora predvideti vnaprej, zato je bistveno, da je program narejen celovito in pregledno, da so vsi elementi programa osmišljeni glede na posamezne etapne cilje in glede na končni cilj izobraževanja.

Vprašanjem programiranja se v jezikovnem izobraževanju odraslih še vedno posveča premalo pozornosti. Odgovornost za to nosijo delno izobraževalne ustanove, ki bodisi podcenjujejo pomen programiranja bodisi v programiranje niso pripravljene vlagati sredstev, saj je najbolj donosno le šablonsko izvajanje istega programa po obstoječem učbeniku. Glede na pomen, ki ga pripisujemo znanju tujih jezikov za naše odpiranje v Evropo in svet, moramo žal ugotoviti, da v Sloveniji učenje tujih jezikov pri odraslih ostaja omejeno na tiste skupine, ki si s svojim socialnim statusom tako vrsto izobraževanja lahko omogočijo. Širokih krogov odraslega prebivalstva pa pravzaprav ne doseže.

mag. Nadja Dobnik, Ekonomska fakulteta v Ljubljani

Dvojezičnost

Italijanščina - drugi jezik na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre

Zakonska zaščita italijanske manjšine v Slovenski Istri temelji na teritorialni opredelitvi določenih pravic, npr. glede dvojezičnega poslovanja, izobraževanja in rabe italijanskega jezika. Dvojezično izobraževanje med drugim predvideva obvezen pouk italijanskega jezika za pripadnike večinskega naroda. Z učenjem se pričene v mali šoli oz. v prvem razredu devetletke in se nadaljuje v osnovni in srednji šoli. V slednji je italijanščina obvezna z zakonom o usmerjenem izobraževanju. Seveda velja enako za pripadnike italijanske narodnostne skupnosti - v osnovnih in srednjih šolah z italijanskim učnim jezikom se učenci učijo slovenščine.

Znanje italijanskega jezika je obvezno za vse tiste, ki delajo ali se želijo zaposliti v javnem sektorju. Zaradi bližine meje pa je znanje italijanščine zaželeno tudi za zaposlene v trgovini, gostinstvu in ostalih storitvenih dejavnostih.

Delež priseljenega prebivalstva v Slovenski Istri je nad slovenskim povprečjem. Veliko odraslih, ki so se priselili na to območje, se je želelo ali moralo naučiti italijanščine. Po letu 1980 se je val priseljevanja na Obalo umiril; prišlo je do zmanjšanja interesa za učenje italijanščine med odraslimi.

Ponovno je zanimanje oživel v 90-ih letih. Stečaji podjetij in nezaposlenost je veliko ljudi prisilila k iskanju novih poklicnih možnosti tudi v Italiji. Znanje italijanskega jezika je pomenilo prednost in pogoj za delo preko meje. Odrasli so se ponovno bolj množično vključevali v tečaje italijanskega jezika. Naraslo je zanimanje celo za specializirane programe: italijanščina za delavce v turizmu, zdravstvu, carini, javni upravi...

Kakšen je položaj v novem tisočletju? Tudi naše območje se ni izognilo "angleškemu valu". Zanimanje za učenje italijanskega jezika upada. Večina se zadovolji z znanjem na začetnih stopnjah in le redki čutijo potrebo po nadgradnji in poglobljanju znanja tega jezika. Nasprotno pa pri učenju angleškega jezika opažamo, da potrebe po učenju na osnovni stopnji skorajda ni; veliko je kandidatov, ki dograjujejo že tako dokaj kvalitetno znanje angleščine.

Alenka Grželj, Ljudska univerza Koper

S POTI

Usposabljanje za potrebe malih in srednje velikih podjetij Študijski obisk na Cipru

V Sloveniji smo v zadnjem času namenili precej pozornosti vprašanju izobraževanja, usposabljanja in nasploh učenja zaposlenih. Analiza stanja na tem področju opozarja, da smo pri tem posvečali pozornost predvsem splošnim stanjem izobraževanja in usposabljanja v velikih podjetjih, ne pa toliko v malih in srednje velikih gospodarskih sistemih. Le-to pa postaja vse bolj aktualno, saj se je zaradi fragmentacije velikih gospodarskih sistemov in nastajanja na novo oblikovanih gospodarskih entitet število malih in srednje velikih podjetij bistveno povečalo. Dosedanje analize delovanja malih in srednje velikih podjetij so nam pokazale, da imajo le-ta zaradi prožnosti, specifične organizacijske strukture in bližine do uporabnikov določene prednosti pred velikimi. Kljub temu pa se srečujejo s problemi, ki se nanašajo na velikost podjetij, in iz tega izhajajočimi nezmožnostmi, da tekmujejo z večjimi gospodarskimi sistemi (pomanjkanje usposobljenega menedžmenta, pridobivanje in zadrževanje kakovostnih kadrov, pravilno usmerjanje sredstev in ustrezní razvoj človeških virov).

Ravno tej problematiki je bilo namenjeno mednarodno srečanje z naslovom Usposabljanje za potrebe malih in srednje velikih podjetij. Zakaj je bil za organizacijo tega srečanja izbran prav Ciper?

Ciprsko gospodarstvo je obravnavano kot relativno razvito gospodarstvo. Bruto družbeni proizvod na prebivalca je nekoliko višji od tistega v Grčiji in na Portugalskem. Država ima skorajda polno zaposlenost, saj je znašala stopnja brezposelnosti leta 1998 le 3,3% aktivnega prebivalstva. Stopnja inflacije je ravno tako relativno nizka (2,2%) in ne zaostaja za tisto, ki jo imajo razvitejšé evropske države. Pri ustvarjanju družbenega dohodka imajo temeljno vlogo storitvene dejavnosti, med katerimi prednjači turizem. Žal pa je politična kriza in vojaška intervencija v zadnjem desetletju v državi pokazala, da turizem ni vedno donosna dejavnost, še manj pa zagotavlja konstantne dohodke. To je sprožilo preusmerjanje investicij iz turizma v druge, bolj konsistentne dejavnosti, kar je hkrati zahtevalo dodatno izobraževanje in preusposabljanje delovno aktivnega prebivalstva. Vzporedno z gospodarskim prestrukturiranjem je prišlo do formiranja na novo nastalih malih in srednje velikih podjetij, kar je sprožilo vprašanje, kako izobraževati in usposablјati njihove zaposlene. Gospodarstveniki namreč ugotavljajo, da je zaenkrat izobrazbena sestava zaposlenih v tej državi relativno

nizka, njihova usposobljenost in konkurenčnost pa nista v skladu z evropskimi trendi. Zato je izobraževanje, usposabljanje in preusposabljanje zaposlenih, od katerih jih 96% dela v malih in srednje velikih podjetjih, med prednostnimi nalogami te države.

Mednarodno srečanje, ki se ga je udeležilo 11 predstavnikov devetih evropskih držav (Velika Britanija, Irska, Avstrija, Češka, Nemčija, Francija, Nizozemska, Španija, Slovenija), je organiziralo združenje CEDEFOP (The European Centre for the Development of Vocational Training), ciprski gostitelj pa je bil Center za produktivnost (Cyprus Productivity Centre). Dolgoročno poslanstvo centra je, da podpira delovanje zasebnih in državnih organizacij ter da pripomore k izboljševanju človeških virov z vidika izboljšanja produktivnosti. Temeljni namen delovanja organizacije je: izboljšati produktivnost v ožjem pomenu besede "delovne produktivnosti" in z vidika celotnega kapitala, surovin in tehnično-tehnološkega razvoja, usposabljanje menedžmenta in vodilnih kadrov, izboljševanje spretnosti drugih zaposlenih, izboljševanje strukture in delovanja zasebnih in družbenih organizacij, svetovanje ter vpeljevanje novih projektov za razvoj človeških virov.

Namen srečanja je bil predstavitev:

- ciprskega sistema poklicnega izobraževanja in usposabljanja,
- mehanizmov in ukrepov za razvoj sistema "razvoj človeških virov" v malih in srednje velikih podjetjih,
- primerov dobre prakse - obisk nekaterih malih in srednje velikih podjetij.

Organizirano je bilo tudi srečanje s predstavniki Ministrstva za delo in socialno varnost, Ministrstva za izobraževanje in kulturo, s predstavniki oddelka za razvoj človeških virov, sindikatov ter Gospodarske zbornice. Pogovor s socialnimi partnerji je bil prav zanimiv, saj je pokazal, kakšno strategijo razvoja imajo in kakšni so njihovi načrti na področju razvoja človeških virov v tej državi.

Topla dobrodošlica in dobra organizacija sta bili značilnosti mednarodnega srečanja. Poleg izčrpane predstavitve stanja izobraževanja in usposabljanja zaposlenih za potrebe malih in srednje velikih podjetij smo imeli možnost seznaniti se s primeri dobre prakse iz držav, od koder so prihajali udeleženci. Predstavitve udeležencev posameznih držav so bile precej raznolike; izražale so različnost tradicij, okolja in možnosti, v katerih se oblikuje sistem razvoja človeških virov v malih in srednje velikih podjetjih. Kljub raznovrstnosti in zanimivemu pristopu posameznih predstavitev bi več interaktivnega dela med udeleženci in uporaba metode razreševanja problemov spodbudili še plodnejšo diskusijo. Nekoliko daljši študijski obisk bi omogočil pogovor med udeleženci o izzivih in možnostih, s katerimi se soočajo, ter prenos izkušenj na tem področju.

mag. Jasmina Mirčeva, ACS

KOTIČEK JE VAŠ

ŠC Ptuj, Poklicna in tehniška elektro šola Znanje v sodobnem času

Znanje se lahko pridobiva na takšen ali drugačen način. V današnjem svetu še vedno prevladuje institucionalno-frontalni način pridobivanja znanja, ko morajo kandidati do štirideset ur tedensko preživeti v stavbi, kjer pridobivajo znanje, če to hočejo ali ne.

Modernejši in na evropski celine vedno bolj uporabljen način je certifikatni sistem, ki je namenjen predvsem odraslim, pa tudi mladini. V tem sistemu postopno pridobivaš certifikate. Vsak certifikat je dokaz obvladovanja določene veščine, znanja... Ko osvojiš dovolj certifikatov, jih "zamenjaš" z ustrežno diplomom. Ta sistem je prijaznejši ideji vseživljenjskega izobraževanja.

Ker se v ŠC Ptuj, Poklicni in tehniški elektro šoli zavedamo, kako pomembna je odgovornost za lasten razvoj in posameznikovo zaposljivost ter kaj vse se da narediti s pomočjo sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije, smo pripravili izobraževanje za poklic računalniški tehnik na precej drugačen način. Skupaj z Ministrstvom za šolstvo, znanost in šport, Zavodom RS za šolstvo ter Zavodom RS za zaposlovanje, Območno enoto Ptuj smo se lotili projekta "Modul na modul računalniški tehnik", v katerem v resnici gre za verifikiranje znanja za poklic računalniški tehnik. Učenje je potekalo na daljavo, v šolsko zgradbo so kandidati prihajali samo na preverjanja znanja. V osnovi gre za nadgradnjo Projekta 5000 – prešolanje brezposelnih oseb, s to razliko, da je ta projekt namenjen vsem zainteresiranim, ne samo brezposelnim. V primeru uspešnosti je trud poplačan z diplomom.

Študij na daljavo ni primeren za vse, ker od kandidata zahteva precejšnjo mero vestnosti in discipline. S tako obliko študija odpadejo vse travme kandidata, ki sedaj lahko sam izbira čas in tempo študija.

Devetim kandidatom prve generacije, ki so uspešno zaključili študij, je oktobra 2001 diplome podelil ravnatelj Rajko Fajt. Ob tej priložnosti je izrazil upanje, da bosta šola in širša skupnost tudi v bodoče tvorno sodelovali.

V samem procesu projekta je nastala tudi baza znanja, ki bo novim generacijam še kako v pomoč. Brezplačno je dosegljiva na spletnih straneh šole: scp.s-scptuj.mb.edus.si/~elektro, kjer lahko kandidati preberejo vse podrobnosti, drugi pa informacije o projektih, ki potekajo na šoli.

Opisani projekt se bo nadaljeval tudi v šolskem letu 2001/2002.

Franc Vrbančič

PRIPRAVLJAMO/PRIPRAVLJAJO

Andragoški center Slovenije

Vabimo na delavnice

Z veseljem ugotavljamo, da je med nami vedno več osveščenih posameznikov in sredin, ki niso zadovoljni s tem, da sprejemajo sodobna znanja, ampak hočejo biti nosilci učenja, ga aktivno doživljati in oblikovati sebe, tukaj in zdaj.

Morda ste tudi vi med tistimi posamezniki, ki ste se odločili, da boste še v letošnjem letu storili kaj za svoj strokovni in osebni razvoj? Če ste odločeni, da nekaj naredite zase, potem vam v Andragoškem centru ponujamo priložnost, da to tudi uresničite.

Vabimo vas na tri delavnice (prijavnice so priložene), ki jih pripravljamo v novembru in decembru:

- **19. in 20. novembra 2001** organiziramo delavnico **Projektno učenje v izobraževanju odraslih**,
- **26. in 27. novembra 2001** pripravljamo delavnico **Od predavatelja do moderatorja**,
- **4. decembra 2001** pa začenjamo niz tridnevni treningov za naziv **Praktik NLP** (celotno izobraževanje **Razvoj posameznika in njegovih sposobnosti za učinkovito komunikacijo v procesih svetovanja in učenja** traja 18 dni).

Vabimo vas, da si podrobnejše predstavitve delavnic preberete v prilogah.

Zdenka Birman Forjanič, ACS

Andragoški center Slovenije

Vabilo na spopolnjevanje

Vodje in mentorje študijskih krožkov vabimo na spopolnjevanje, ki ga bo vodil dr. Michal Bron s Švedske.

Srečanje z naslovom **Novejša spoznanja švedskih študijskih krožkov in vizija njihovega razvoja** pripravljamo predvidoma v zadnjih dneh novembra v Fužinskem gradu v Ljubljani.

Zaradi lažje organizacije vas vabimo, da svojo udeležbo potrdite, še preden boste kot vodja ali mentor študijskega krožka tudi osebno povabljeni, in sicer na elektronski naslov info@acs.si.

Metka Svetina, ACS

PONUJAMO/PONUJAJO VAM

Izobraževanje preko svetovnega spleta Z LERN-om do novega znanja in izkušenj

Organizacija LERN, združenje ameriških organizacij za izobraževanje odraslih, že dve leti organizira izobraževanje tudi preko interneta. Od samih začetkov svojega delovanja se LERN ukvarja z marketingom v izobraževanju, povedano drugače: kako pritegniti ljudi v izobraževanje in jim pri tem ponuditi kakovostne storitve, čim bolj prilagojene njihovim potrebam ter socialni in kulturni situaciji, v kateri živijo. V zadnjem času pa se vse bolj posvečajo novim pristopom, ki jih omogoča zlasti svetovni splet.

Lansko leto so nam ponudili brezplačno udeležbo za deset izobraževalcev iz Slovenije. Vsi, ki so bili v seminarje vključeni, so bili zelo zadovoljni - pridobili so novo znanje, predvsem pa so na lastni koži preizkusili drugačno metodo učenja.

V jesenskem času bo LERN izvedel še dva "online seminarja", in sicer:

- **Poučevanje s pomočjo tehnologije (Teaching with Technology)**
od 6. do 9. novembra 2001 (cena 75 USD)
- **Oblikovanje "online programov" (Designing Online Instructions)**
od 12. do 16. novembra 2001 (cena 85 USD)

Seminarji so asinhroni, kar pomeni, da se lahko vključite kadarkoli. Gradivo je pisno, deloma pa zvočno posneto, tako da razlago lahko tudi poslušate. Komunikacija s predavatelji in drugimi udeleženci seminarja poteka preko klepetalnice (chat room). V kakšnem obsegu se boste angažirali, je seveda odvisno od vas, priporočajo pa, da si vzamete nekako eno uro na dan, za prebiranje tekstov in komunikacijo. Vse, kar potrebujete, je multimedijski računalnik, priključek na internet in seveda znanje angleškega jezika. Podrobnejše informacije dobite na spletni strani: www.lern.org.

Kot običajno nam LERN tudi to pot ponuja ugodnost. **Šest udeležencev** iz slovenskih ustanov za izobraževanje odraslih **se lahko udeleži enega seminarja (po izbiri) brezplačno**. Vse, ki vas ponudba zanima, prosimo, da pošljete svoje podatke (ime, priimek, ustanova, kjer delujete, naslov ustanove, telefon in naslov elektronske pošte ter naslov seminarja, ki bi se ga želeli udeležiti) na elektronski naslov irena.benedik@acs.si. Upoštevali bomo vrstni red prijav.

mag. Irena Benedik, ACS

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

Bralcem Novičk sporočamo, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek od 14. do 16. ure. Vabljeni!

Handbuch Erwachsenenbildung, Weiterbildung / Rudolf Tippelt, hrsg. 2., überarb. und aktualisierte Aufl. Opladen : Leske + Budrich, 1999. 785 str.

Kade, Jochen; Nittel, Dieter; Seitter, Wolfgang: Einführung in die Erwachsenenbildung, Weiterbildung. Stuttgart ; Berlin ; Köln : Kohlhammer, 1999. 215 str. (Grundriß der Pädagogik ; Band 11)

Merk, Richard: Weiterbildung im Internet. Neuwied ; Kriftel : Luchterhand, 1999. 145 str. (Grundlagen der Weiterbildung)

Merk, Richard: Weiterbildungsmanagement: Bildung erfolgreich und innovativ managen. 2., überarbeitete Auflage. Neuwied ; Kriftel ; Berlin : Luchterhand, 1998. 455 str. (Grundlagen der Weiterbildung)

Murnane, Richard J.; Levy, Frank: Teaching the new basic skills: principles for educating children to thrive in a changing economy. New York: The Free Press, 1996. 250 str.

Opperman, Detlef: Erwachsenenbildung im Wandel: Beiträge zu rechtlichen, strukturellen, regionalen und angebotsorientierten Veränderungsprozessen der Volkshochschularbeit. Frankfurt a.M. : Brandes und Apsel, 1999. 228 str.

Weidenmann, Bernd: Erfolgreiche Kurse und Seminare: professionelles Lernen mit Erwachsenen. 3. auflage. Weinheim ; Basel : Beltz, 2000 (©1995). 224 str.

Peter Monetti, ACS

Programoteka

javnoveljavni izobraževalni programi za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

- * oblikovani izključno za odrasle
- * na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

15. - 21.10.2001

Na vprašanja vse leto odgovarjamo v TVU-Razpravljalnici na spletni strani

www.acs.si/tvu/razprava

ali tvu.acs.si/razprava

Evropsko leto jezikov 2001

IZVAJALCI IN PROGRAMI 2001/2002 **IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V SLOVENIJI**

pregled več tisoč izobraževalnih programov in številnih organizacij po vsej Sloveniji
• Na spletni strani: www.acs.si/pregled

IZOBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

www.acs.si/izobrazevanje

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih
za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2001/2002

- programi temeljnega andragoškega usposabljanja
- programi za razvojne projekte ACS
- specializirani izobraževalni programi
- strokovna, informativna in izobraževalna srečanja

na spletni strani www.acs.si
* za tiste, ki se želite izobraževati
* in za tiste, ki sami izobražujete

svetovalni kotiček ACS

